

Het nieuwe wonen

Citation for published version (APA):

Mohammadi, M., van Buuren, L. P. G., Kortekaas, M. H., & Fisscher, J. L. (2017). Het nieuwe wonen: Op weg naar een slimme woonzorgomgeving. *FMT Gezondheidszorg*, 2017(10), 6-8.
<https://www.fmtgezondheidszorg.nl/het-nieuwe-wonen-op-weg-naar-een-slimme-woonzorgomgeving/>

Document status and date:

Gepubliceerd: 01/01/2017

Document Version:

Uitgevers PDF, ook bekend als Version of Record

Please check the document version of this publication:

- A submitted manuscript is the version of the article upon submission and before peer-review. There can be important differences between the submitted version and the official published version of record. People interested in the research are advised to contact the author for the final version of the publication, or visit the DOI to the publisher's website.
- The final author version and the galley proof are versions of the publication after peer review.
- The final published version features the final layout of the paper including the volume, issue and page numbers.

[Link to publication](#)

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal.

If the publication is distributed under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license above, please follow below link for the End User Agreement:

www.tue.nl/taverne

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us at:

openaccess@tue.nl

providing details and we will investigate your claim.

Het nieuwe wonen

'OP WEG NAAR EEN SLIMME WOONZORGOMGEVING'

DRIE LIVINGLABS IN DE REGIO EINDHOVEN, ROERMOND EN 'S HERTOGENBOSCH OP HET GEBIED VAN 'EEN SLIMME WOONZORGOMGEVING' GAAN DE SAMENWERKING AAN MET DE TU/E OM DE SLIMME WOONZORGOMGEVING VOOR NU EN IN DE TOEKOMST TE BOUWEN EN UIT TE TESTEN IN HET DAGELIJKS LEVEN. VANAF HEDEN ZAL FMT GEZONDHEIDSZORG DEZE DRIE PROJECTEN VOLGEN.

De Nederlandse bevolking is aan het vergrijzen. Dit in combinatie met de steeds stijgende levensverwachting heeft grote gevolgen voor de zorgsector. In 2040 zal meer dan een kwart van de samenleving 65 jaar of ouder zijn, waarvan het aandeel 80-plussers verdrievoudigt zal zijn ten opzichte van nu. Ouderen hebben gemiddeld meer (lichamelijke) beperkingen en daardoor een aanzienlijk hogere zorgvraag. Er zal dus meer zorg geboden moeten worden, waardoor er een hogere druk komt te staan op de beroepsbevolking. Om ervoor te zorgen dat de langdurige zorg ook in de toekomst betaalbaar blijft, is de zorg onderhevig aan grootschalige hervormingen. Zo is er een flinke verschuiving gaande van intramurale zorg naar zorg thuis. De hulpbehoevende oudere wil en kan langer thuis blijven wonen. Als gevolg daarvan zal, naast dat de zelfredzaamheid van de oudere belangrijker wordt, ook het beroep op mantelzorgers groter worden om langer thuis wonen voor ouderen mogelijk te maken.

DRIE LIVINGLABS

De drie LivingLabs die hier onderzoek naar verrichten, zijn ingebed in het PDEng programma Smart Buildings and Cities. Een PDEng is de afkorting van Professional Doctorate in Engineering. Het is een tweejarige post-master die je kunt volgen na het behalen van een master aan

Wetenschap aan het woord: Smart Architectural Technologies (TU/e)

De leerstoel Smart Architectural Technologies van de Technische Universiteit Eindhoven verricht onder leiding van prof. dr. ir. Masi Mohammadi onderzoek naar ruimtelijke en technologische middelen voor het bevorderen van het toekomstgericht en mensgericht bouwen. De werelden van mensgericht bouwen en innovatieve technologie worden in het ontwerp bij elkaar gebracht om van daaruit te komen tot de ontwikkeling van een integraal concept voor de 'Empathische woonomgeving'. Deze concepten en tools worden momenteel in samenwerking met maatschappelijke organisaties gevalideerd in een aantal LivingLabs.

een technische universiteit. De PDEng opleidingen beantwoorden de vraag van de markt naar ervaren ontwerpers die in staat zijn om complexe, nieuwe producten en innovatieve oplossingen te ontwerpen. Tijdens de post-master wordt de technische kennis van de trainee verbeterd op een academisch level en wordt deze kennis toegepast in de praktijk. Een belangrijke doelstelling van de PDEng opleidingen is de verbondenheid met de praktijk; er is altijd een organisatie betrokken voor wie de trainee een vraagstuk interdisciplinair op zal lossen. >>

Door: Masi Mohammadi; Leonie van Buuren;
Marije Kortekaas; Joyce Fisscher

'Slim wonen ontzorgt'

A SET OF ARCHITECTURAL DESIGN PATTERNS AND STRATEGIES FOR AGE FRIENDLY HOMES

Door: ir. Leonie van Buuren

In deze eeuw vinden vele veranderingen plaats, onder andere in de zorg- en bouwsector. Hierbij komen sociale uitdagingen naar voren, bijvoorbeeld de vergrijzing van de bevolking in Nederland. Hoe kunnen deze ouderen langer thuis blijven wonen, of waardig en gelukkig in een verpleeghuis als het echt niet anders kan? Naast de veranderingen in de bouw- en zorgsector ontwikkelt de technologie zich in een snel tempo. Deze ontwikkelingen openen vele deuren om de sociale uitdagingen aan te gaan.

RSZK ZORGPROFESSIONALS

RSZK Zorgprofessionals is een vooruitstrevende zorgorganisatie in de segmenten verpleging, verzorging en thuiszorg, naast deze vormen van zorg leveren zij ook een breed scala aan dienstverlening aan huis. RSZK heeft vestigingen in de gemeenten Bladel, Reusel-de Mierden, Veldhoven, Eersel, Waalre en Bergeijk. In de gemeente Heeze-Leende, Oirschot en Valkenswaard is zij actief op het gebied van huishoudelijke hulp. RSZK heeft de ambitie om te innoveren. In kwartaal één van 2017 hebben zij hun meerjarenbeleidplan voor de komende jaren opgesteld en hun ambitie en droom is om koploper te worden op het gebied van Slim Wonen.

Vragen die naar boven komen, zijn:

- 'Wat is de invloed van de technologie op het welzijn van de bewoners en medewerkers?'
- 'Welke technologie past binnen de cultuur van de RSZK?'

- 'Welke benadering draagt bij aan het bereiken van de droom van de slimste, toekomstgerichte woonzorgomgeving van Nederland?'

De focus van de opdracht ligt op het ontwikkelen van een toekomstgericht model in co-creatie voor een slimme woonzorgomgeving voor ouderen met dementie. Naast het model, zullen (ontwerp)principes en randvoorwaarden worden opgesteld voor een casus, een nieuw gebouw voor de RSZK. De ontwerpprincipes en randvoorwaarden zullen een drietal thema's beslaan: ruimtelijk, het zorgproces en technologie.

Een belangrijke methode binnen dit onderzoek is 'Research through Design'; door middel van ontwerp kan een brug worden geslagen van theorie naar praktijk. Om de opdracht tot een goed einde te brengen zullen de volgende stappen worden genomen:

1. Allereerst worden een aantal thema's onderzocht: de organisatie RSZK, slimme zorg, het woonzorgconcept, duurzaamheid en de toekomstige locatie.
2. De studies leiden tot een visie voor een slimme woonzorgomgeving voor ouderen met dementie.
3. Deze visie wordt in de volgende stap omgezet naar randvoorwaarden en ontwerpprincipes.
4. Waarna een architect het gebouw (en de omliggende plot) zal ontwerpen.
5. Tegelijkertijd zal in een iteratief proces met de architect gewerkt worden aan het toekomstgerichte model.
6. Uiteindelijk zal een toekomstgericht model voor een slimme woonzorgomgeving voor ouderen met dementie worden opgeleverd.

Dit onderzoeksproces wordt gemonitord en begeleid vanuit verschillende invalshoeken. Een onderzoeks- en realisatieteam van de RSZK en een team van academici en experts van de universiteit zullen de voortgang van feedback voorzien op bepaalde tijdstippen. Daarnaast zal het onderzoek door focusgroepen worden getoetst en natuurlijk zal er worden samengewerkt met de doelgroep. <

'Slim Thuis'

THE DESIGN OF FUTURE-FRIENDLY HEALTHCARE PROPERTIES TO STIMULATE HEALTHY LIVING FOR THE LOWER SOCIAL ECONOMICAL CLASS

Door: ir. Marije Kortekaas

In de provincie Limburg is er sprake van dubbele vergrijzing. Jongeren trekken uit de provincie, waardoor het percentage 65-plussers nog sterker stijgt. Op dit moment is 22% van de bevolking in Limburg 65+, naar verwachting zal dit stijgen tot 33% in 2040 (CBS E,til, 2016).

De vergrijzing resulteert in een toename in de zorgvraag. Masi Mohammadi, hoogleraar Smart Architectural Technologies aan de Technische Universiteit Eindhoven, speelt hierop in met het Empathische Huis, een woning die werkt als een mantelzorger. Dit zal ervoor zorgen dat mensen met een zorgvraag langer zelfstandig kunnen blijven wonen. De woning zal inspelen op de behoefte van de bewoner. Dit aspect sprak Woningstichting Domus aan en heeft tot een samenwerking tussen de Technische Universiteit Eindhoven en Woningstichting Domus geleid.

WONINGSTICHTING DOMUS

Woningstichting Domus is een kleinschalige organisatie in Roermond die woningen aanbiedt aan mensen die in aanmerking komen voor een sociale huurwoning. Op dit moment heeft Domus 970 woningen, waarvan ongeveer 27% zorg gerelateerd is. Woningstichting Domus wil zich inzetten voor de meest kwetsbare doelgroep, daarom heeft Domus de ambitie om meer huisvesting te realiseren voor senioren met een lage

sociaaleconomische achtergrond. Naast het feit dat deze doelgroep minder geld te besteden heeft, stellen Kim Knoops en Marion van den Brakel (2010) dat deze doelgroep bijna 18 jaar eerder te maken krijgt met een achteruitgang van de lichamelijke gezondheid. Dit betekent dat de doelgroep van Woningstichting Domus, naar alle waarschijnlijkheid eerder een zorgvraag heeft en eerder te maken heeft met fysieke beperkingen die het leiden van een actief leven kunnen bemoeilijken.

TOEKOMSTGERICHTE WONINGEN

Het doel van deze PDEng-opdracht is om ontwerpprincipes te ontwikkelen voor toekomstgerichte woningen die een actief en zelfstandig leven stimuleren voor senioren met een lage sociaaleconomische achtergrond. Voor Woningstichting Domus betekent toekomstgericht dat het gebouw sociaal, bouwtechnisch en energisch duurzaam is. Dit vraagt om een herziening van de huidige woningvoorraad.

Voor deze opgave wordt gekeken naar een woongebouw met 39 aanleunwoningen aan de Brede weg in Roermond. Dit gebouw voldoet niet meer aan de huidige eisen en zal in de nabije toekomst aangepakt moeten worden. De vraag is of deze locatie kan voorzien in toekomstgerichte woningen voor senioren. Om hier een antwoord op te kunnen vinden wordt op verschillende lagen onderzoek gedaan. Globaal zijn deze onderzoeken te verdelen in drie onderwerpen: de ambities van de organisatie, ruimtelijke kwaliteit van de locatie en wensen en behoeftes van de doelgroep. De uiteindelijke resultaten gaan leiden tot ontwerpprincipes voor toekomstgerichte woningen voor senioren en zullen uitgevoerd worden op de aangewezen locatie. <

'Ruimte voor duurzaam Geluk' SOCIAL INCLUSION THROUGH TECHNOLOGICAL AND SPATIAL PLACEMAKING TO CREATE DEMEN- TIA-FRIENDLY COMMUNITIES

Door: ir. Joyce Fisscher

De gevolgen van de vergrijzing zijn ook van invloed op de kwaliteit van leven van de oudere. Toenemende leeftijd is een belangrijk risicofactor voor onder andere eenzaamheid en dementie. Wat hebben we eraan dat we ouder worden, als dit oud zijn ons niet gelukkig maakt?

De trend dat men langer thuis wil blijven wonen, is al sinds de jaren 80 gaande. Maar desondanks zal er vanaf 2020 toch een absolute stijging zijn van het aantal bewoners in een instelling ten gevolge van de dubbele vergrijzing. Dit vraagt

om grootschalige hervormingen, zodat de zorg in de toekomst betaalbaar blijft en de kwaliteit van de zorg en van het wonen kan blijven gewaarborgd.

SINT JOZEFOORD WONEN WELZIJN EN ZORG

De zorgorganisatie Sint Jozefoord Wonen Welzijn en Zorg heeft een grote maatschappelijke ambitie en wil duurzaam geluk bevorderen voor hun bewoners. Daarom heeft Sint Jozefoord de Technische Universiteit Eindhoven benaderd voor een samenwerkingsverband in de vorm van een 'Living Lab'. Voor Sint Jozefoord staat welzijn van de bewoner voorop met aandacht voor de individuele wensen en daarom streeft Sint Jozefoord naar een woonzorgomgeving die meevoelt met de bewoner, beweging stimuleert, vrijheid en veiligheid vergroot en de zelfredzaamheid versterkt.

KLEINSCHALIG WONEN

Om dit te bereiken wil Sint Jozefoord zich focussen op het woonzorgconcept kleinschalig wonen, waarbij wordt gestreefd naar het creëren van een thuisgevoel voor de bewoners. In dit woonzorgconcept staat de huiselijkheid centraal in plaats van institutionele zorg verlenen. Het doel is om daarbij een zo echt mogelijke gezinsvorm te creëren, waarbij het 'wonen' waar nodig wordt ondersteund door zorgprofessionals en techniek. Sint Jozefoord is gevestigd in een voormalig klooster omgeven door groen, waar bewoners de kans moeten krijgen om te recreëren in zoveel mogelijk vrijheid, waarbij de veiligheid gewaarborgd kan worden. Een omgeving die beweging en interactie stimuleert naar de behoefte van het individu.

Om dit alles te bereiken is het allereerst belangrijk om het DNA van de organisatie te leren kennen en hun visie helder te krijgen. Daarnaast zullen de wensen en behoeften van de doelgroep (bewoners en de medewerkers) in kaart worden gebracht door middel van onder andere observaties en workshops. Ook zal de locatie worden geanalyseerd op de kwaliteiten en mogelijkheden en is het natuurlijk belangrijk om inzicht te verkrijgen in de huidige (technologische) mogelijkheden en regelgeving ten behoeve van slimme zorg door onder andere best practices te analyseren. Uiteindelijk zullen hieruit resultaten volgen die vertaald zullen worden naar ontwerpprincipes voor het vormen van een masterplan voor een slimme woonzorgomgeving voor Sint Jozefoord. <